

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему **«Особливості організації роботи психолога-консультанта з
сімейними парами, що переживають конфлікт»**

Виконала здобувач вищої освіти
групи ПС-22-М заочного відділення
спеціальність 053 Психологія
Губа Маргарита Віталіївна

Керівник: канд. психол. наук, доцент
Шевченко Світлана Віталіївна

Рецензент: психолог-методист
КЗ «Опорний заклад освіти
Малоданилівський ліцей»
Харківської області
Пономаренко О.М.

Запоріжжя – 2023 року

АНОТАЦІЯ

Губа Маргарита Віталіївна

Особливості організації роботи психолога-консультанта з сімейними парами, що переживають конфлікт

Дипломна робота присвячена вивченню психологічних чинників виникнення конфліктних ситуацій та засоби їх вирішення. Актуальність цієї теми полягає у тому, що сім'я є найважливішим початком у житті кожної людини. Формування особистості починається саме у сім'ї: цінності прищеплюють важливі навички для гармонійного розвитку цілісної натури. Адже, ні людина, ні сім'я не може існувати в суспільстві саме по собі. Жодне цивілізоване суспільство не обходиться без сім'ї. Потреба у створенні шлюбу буде існувати вічно, тому що у своїй основі він має біологічний характер мотив, який полягає у природній потребі людей протилежної статті у шлюбному спілкуванні один з одним.

В даній роботі були розкриті теоретичні аспекти психологічних чинників виникнення сімейних розбіжностей та засоби їх уникнення. Розглянуті думки і теорії видатних вчених в галузі психології. Проведено емпіричне дослідження на предмет розподілу ролей у сім'ї, а також діагностики конфліктної поведінки особистості за допомогою валідизованих методик і тестів. Окрема увага у дослідженні присвячена чинникам сімейних розбіжностей. За результатами проведеного емпіричного дослідження були зроблені відповідні висновки, які дозволили розробити програму формування психологічних чинників вирішення або ж запобігання конфліктних ситуацій, а також виявлення якостей для гармонійних відносин.

ANNOTATION

Huba Margarita Vitalyivna

Peculiarities of the organization of work of a psychologist-consultant with married couples experiencing conflict.

The thesis is devoted to the study of psychological factors of the occurrence of conflict situations and means of their resolution. The relevance of this topic lies in the fact that the family is the most important beginning in the life of every person. The formation of personality begins in the family: values instill important skills for the harmonious development of a holistic nature. After all, neither a person nor a family can exist in society by itself. No civilized society can do without the family. The need to create a marriage will exist forever, because at its base it has a biological motive, which consists in the natural need of people of the opposite article in marital communication with each other.

In this work, the theoretical aspects of the psychological factors of the occurrence of family disagreements and the means of their avoidance were revealed. Considered opinions and theories of outstanding scientists in the field of psychology. Empirical research was conducted on the distribution of roles in the family, as well as the diagnosis of conflict behavior of the individual using validated methods and tests. Particular attention in the study is devoted to the factors of family disagreements. Based on the results of the conducted empirical research, appropriate conclusions were made that allowed to develop a program for the formation of psychological factors for solving or preventing conflict situations, as well as identifying qualities for harmonious relationships.

РЕФЕРАТ

на тему: **«Особливості організації роботи психолога-консультанта з сімейними парами, що переживають конфлікт»**

здобувачки вищої освіти ПС22М групи заочного відділення Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького спеціальності 053 Психологія **Губи Маргарити Віталіївни**.

Науковий керівник – к.психол.н., доцент кафедри психології Шевченко Світлана Віталіївна

Рік виконання дипломної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальність теми дослідження. Актуальність цієї теми полягає у тому, що сім'я є найважливішим початком у житті кожної людини. Формування особистості починається саме у сім'ї: цінності прищеплюють важливі навички для гармонійного розвитку цілісної натури. Адже, ні людина, ні сім'я не може існувати в суспільстві саме по собі. Жодне цивілізоване суспільство не обходиться без сім'ї. Потреба у створенні шлюбу буде існувати вічно, тому що у своїй основі він має біологічний характер мотив, який полягає у природній потребі людей протилежної статті у шлюбному спілкуванні один з одним.

Сім'я змінюється і розвивається разом з суспільством, залишаючись найбільш стійким його елементом. Основи особи, її ціннісні установки і орієнтації формуються саме усередині сім'ї. Але соціальні зв'язки з іншими інститутами провокують виникнення та розгортання конфліктних ситуацій які носять стихійний характер. Це виражається, перш за все, в тому, що емоції конфліктуючих сторін, як правило, переважають над розумом і перешкоджають адекватному осмисленню суті конфлікту його учасниками, раціональному формулюванню своїх претензій і вимог. У таких умовах конфлікти із самого початку набувають некерованого характеру, а також загострення які несуть протидіючим сторонам руйнування, насильство, а в

деяких випадках і знищення. До таких емоційно-деструктивних і до кінця неінституціоналізованих конфліктів з достатньою підставою можна віднести сімейні конфлікти. Тому актуальність теми дипломної роботи полягає у вивченні поняття «сімейних відносин», «шлюбу», побудову «якісних відносин» та чинники виникнення сімейних конфліктів в сучасних соціально-економічних умовах, а також засоби налагодження розбіжностей між чоловіком та жінкою.

Дослідженням проблеми займалися такі науковці: Помиткіна Л.В., Злагодух В.В.,Потапчук Т.В., Мушкевич М.І. ,Мандебура О. , Ушакова І.М. , Сорокіна Л.М. , Деніжна С.О. , а також дослідники які вивчали «психологію конфлікту» та засоби їх вирішення : Галаган В.Я. , Орлов В.Ф, Багнета Н., Архипенко Н.М, Лєскова Л.Ф. ,Сингаївська І.В.Лукаш Ю.С. та інші.

Мета роботи: теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити особливості взаємодії подружжя у конфліктних ситуаціях, визначити вектор роботи психолога-консультанта в цьому напрямку.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

1. Вивчити теоретико-методологічну основу предмету дослідження.
2. Емпірично дослідити взаємодію подружжя у конфліктних ситуаціях.
3. Розробити рекомендації психологу-консультанту щодо роботи з подолання суперечок у сімейних відносинах.

Об'єкт роботи – взаємодія подружжя у конфліктних ситуаціях.

Предмет роботи – особливості роботи психолога-консультанта з подружніми парами у конфліктних ситуаціях.

Методологічною основою роботи є еволюційний, функціональний і конфліктологічний підходи до дослідження сім'ї, що дозволяють виявити закономірності її функціонування, а також встановити чинники, що впливають на її еволюцію як соціальний інститут. Структурно-функціональний і феноменологічний підходи до аналізу процесу інституціоналізації сімейного конфлікту важливі для передбачуваного дослідження, оскільки зосереджують

увагу на формуванні і закріпленні ціннісних уявлень про соціальну реальність в суспільній свідомості у ході соціальних взаємодій.

Наукова новизна отриманих результатів:

- систематизовано теоретико-методологічну базу дослідження сімейних відносин.
- розроблено програмний метод емпіричного дослідження подолання подружніх розбіжностей.
- Проаналізовано умови стабільних відносин у шлюбі.

Проведений комплексний аналіз даної проблеми, а також емпіричне дослідження дозволило зробити такі **висновки**:

Теоретичний аналіз сімейних відносин та шлюбу – один з найпоширеніших напрямків у сучасній психології, який є достатньо представлений як і у зарубіжному матеріалі так і у вітчизняному, потребує аналізу та вивчення багатьох аспектів цієї важливої теми. Серед них чільні місця посягають особливості сімейних відносин та психологічні методи подолання конфліктних ситуацій у шлюбі. Проведене теоретичне та експериментальне пошукування кола питань дає змогу зробити декілька важливих висновків.

Шлюбні відносини – це важкий феномен цікавої психічної реальності, що включає сучасні рівні свідомості, а також індивідуальні й колективні передумови, але сім'я має важливіше, фундаментальне значення як для індивіда, особистості, так і для суспільства.

Сім'я – це велика система відносин між індивідами, також вона може приймати різноманітні форми. За стосунки у родині має нести відповідальність дві людини: чоловік та жінка. Шлюб – це живий організм, тобто процесу розвитку їй не запобігти. Кожний елемент родини в той самий час вчить та вчиться у своїх оточуючих.

Проаналізувавши результати методик у яких взяли участь 10 сімейних пар, 20 людей, які знаходяться у різних відносинах (а саме котрі багато років разом, у яких є діти, ті які тільки обручилися та інш.) можна зробити один

важливий висновок – усі люди дуже різні та реакція на конкретні ситуація – різноманітна. Одна людина обирає засіб взаємодії – агресію , інші – згоду з оточуючими, треті – віддають перевагу іншому.

Дані методики допомогли краще зрозуміти природу людини , переваги у сімейному житті , як розподіляються ролі у шлюбі. Розібралися у манері поведінки , це було дуже цікаво , так як від цього залежить взаємодія у родині та якість та гармонія сім'ї. А це саме те , що нам потрібно для розкриття нашої теми.

Результати тесту «Оцінки стилю спілкування» показали , що кожна людина реагує по різному в життєвих ситуаціях. У більшості випадків спостерігався негативний налаштунок у спілкуванні , але спокійне ставлення до екстримальних ситуацій теж можна було побачити. Здебільшого , опитувальні відносяться до оточуючих підозріло та з недовірою. Невеликий процент людей , відносяться до людей повністю позитивно та довірливо.

Результати методики «Установки в сімейній парі» знов дали змогу побачити погляди кожного опитувального на побут, відношення до сексу, любові, грошей ,дітей та інші питання, які ми розглянули у даній методики. Однозначної відповіді авжеж немає, так як в парі дві людини мислять по різному , але треба обирати альтернативу для того , щоб сімейні відносини були вдалі, обираючи щось спільне ,розподіляючи ролі. Тож питання дітей , любові більш відноситься до жіночої ролі, в той час як гроші та секс безперечно – чоловіча сфера найважливішого.

Результати методики «Схильності до конфліктної поведінки К.Томаса» допомогли краще побачити конфліктність або ж нейтральність до життєвих обставин. Тож більше процентне співвідношення у опитувальних показало схильність до конкуренції та жорсткої поведінки , коли людина заради своїх цілей здатна йти по головах. Менша частина учасників методики показала іншу сторону , більш комунікабельну до соціальної среди та людей у цілому. Люди які вирішують спірні питання , улагодженням двох сторін мирним шляхом враховуючи інтереси один одного та спільного рішення ,яке буде

комфортне усім. Дуже мало опитувальних в силу свого ,можливо , характеру , або низької самооцінки обирають діяти на користь іншим , незважаючи на свої інтереси.

Аналізуючи отриманні результати за методикою «Розподілу ролей у сім'ї» , можна стверджувати , що ролі у кожній сім'ї розподіляються по різному в залежності від сфери діяльності. Але можу сказати з точністю , за відповідями , жінка – займається дітьми та затишком і зручністю квартири , від неї на думку опитувальних залежать інтереси та захоплення сім'ї, вирішення сексуальних проблем, якщо вони є.

Чоловік – відповідає за настрій у сім'ї та її забезпеченні , за ремонт житла , інтимні стосунки, наприклад , переважно важливіші для чоловіків ніж для жінок.

Побачивши та проаналізувавши результати маємо різноманітне коло питань та думок кожного із опитувальних , кожного воно своє , ми лише бачимо схильність до більш процентного співвідношення тих чи інших тем.

В той же час між людьми часто виникають розбіжності у поглядах на різні життєві ситуації , з цього виникають розбіжності у відносинах. Конфлікту не можна уникнути між членами родини, наприклад чоловік-дружина, через розбіжності особистості, суперечливі ідеї та уявлення. Проте розбіжності можуть бути вирішені в більшості випадків. Наслідки конфлікту включають: емоційні переживання, ненависть, страждання, розлучення, порушення в сімейних взаємодіях.

Звернено увагу на декілька стратегій вирішення розбіжностей :

По-перше, негативні стратегії, наприклад уникнення, звинувачення, маніпулювання, зняття емоцій. Вони не тільки вирішують проблеми, але й призводять до ескалації проблем. Ґрунтуючись на егоцентричному підході до негативних людей.

По-друге, позитивна перевага, наприклад, розмежування найважливіших проблем, зосередження уваги на питаннях, висвітлення більш широких

областей узгодження, вдячність інших. Вони дозволяють людям змінюватися в кращій бік та зміцнювати свої відносини.

Кожна пара - це два різних всесвіта, кожен із яких має свої цінності на побажання. Таке поняття як «любов» має можливість ставати краще лише в таких відносинах, в яких є достатньо місця для кожного індивіда. Любов буде гармонійною, якщо ми не контролюємо чи обмежуємо нашого партнера.

Істинна любов знаходиться в почуттях і вчинках, завдяки яким ми навчаємось разом і розвиваємося, в яких для нас важливо, щоб наш партнер був щасливим. Найважливішим фактором у відносинах, що базуються на любові, є почуття власної гідності кожного партнера та спосіб, яким виражає кожен партнер.

Рік виконання дипломної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Дипломна робота містить 101 сторінку тексту, список літератури з 58 найменувань.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ РОБОТИ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА З СІМЕЙНИМИ ПАРАМИ	6
1.1.Характеристика та сутність поняття «сім'я» та «шлюб» у сучасній науці.....	6
1.2.Психологія сімейного спілкування.....	17
1.3.Фактори сімейного благополуччя, стадії і кризові періоди шлюбу.....	26
1.4. Особливості роботи психолога-консультанта з сімейними парами, що переживають конфлікт.....	37
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПОДРУЖЖЯ У КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ	43
2.1.Організація емпіричного дослідження та обґрунтування психодіагностичних методик.....	43
2.2.Аналіз результатів та їх інтерпретація.....	47
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПСИХОЛОГУ-КОНСУЛЬТАНТУ ЩОДО РОБОТИ З ПОДОЛАННЯ СУПЕРЕЧОК У СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ	75
3.1.Умови стабільних відносин у шлюбі.....	75
3.2.Психологічні методи подолання подружніх розбіжностей.....	84
ВИСНОВКИ	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	97

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015921879

Дата перевірки:
26.10.2023 17:06:48 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
26.10.2023 19:33:04 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Губа М

Кількість сторінок: 92 Кількість слів: 17769 Кількість символів: 131081 Розмір файлу: 2.68 MB ID файлу: 1015583923

Виявлено модифікації тексту (можуть впливати на відсоток схожості)

29.1%
Схожість

Найбільша схожість: 9.23% з Інтернет-джерелом (https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21440/1/posibnyk_simi...)

27.8% Джерела з Інтернету 971 .....Сторінка 94.....

1.3% Джерела з Бібліотеки 3 .....Сторінка 102.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 3

Підозріле форматування 21 сторінка